

Conciones, Siue Conceptvs Theologici Ac Praedicabiles, In Omnes Totivs Anni Dominicas

Opvs Novvm Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue]
Scriptoribus plenißimum, cum occurrentium fidei controuersiarum
tractatione.

De Sanctorum Festiuitatibus Annitotius - Nvnc Demvm Integre Svppleti,
Concionibus per octauam Vener. Sacramenti suo ordine intersertis

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1620

Infra Octauam Ven. Sacramenti Co[n]cio V. Memoriam fecit, &c. Psal 110.

1. Quarum rerum monimentum sit hoc Sacramentum. 2. De existentiae
modo, & quantitatis loco. 3. De contento quanto & diuiso. 4. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56205](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56205)

Exod. 16.

Eph. I.

fuit, sed tu longè mirabilius & diuturnius: à mille enim sexcentis annis mensa hæc facta fuit, in qua animæ in Ecclesiâ palatio erant triuntur. Assueti conuiuium magna fuit, & grande, ut potè à rege institutum, & ad solè magnificentiâ ostentandam paratum. Tu vero longè maius ac dignius, nam sua te Deus potens manu instruxit, & non ob aliam causam, quam ut suam mundo magnitudinè, potentiam, liberalitatem, magnificentiamq; patefaceret. Opulum longè maius Luculliano, opulètius Cleopatræ, augustius Vitelliano: opulum inquam, cui nullum hætenus par extitit, aut post hominum memoriâ exstabit. Epulum denique, quod hæc in terra nostras pascens animas, Deumque illis in cibum elargiens, certissimam spem suggerit, in cœlo propriæ visionis essentia aliquando illas beatas; in cuius aspectu contemplationeque omnis beatorum felicitas consistit: cuius nos participes constituit ingenitus Pater, vnigenitus filius, & ab utroque procedens Spiritus sanctus. Amen.

CONCIO QVINTA

INFRA OCTAVAM
VEN. SACRAMENTI.

QVINTVM MIRABILE.

De admirabili ratione, qua Christus in hoc Sacramento continetur.

Partitio.

- I. Quorum rerum monumentum sit hoc Sacramentum.
- II. De existentia modo, & quantitatis loco.
- III. De contento quanto, & diuiso.
- IV. De existentia eiusdem pluribus in locis, sine loco tamen proprio.
- V. De existentia accidentium.
- VI. Reijciuntur sensus hæc in causa indices.

Memoriam fecit mirabilium suorum misericors, & miserator Dominus, escam dedit timentibus se. Psal. 110.

FIGVRA.

BETHSAMI TAE, qui in sorte tribus Benjaminicæ commorabantur, quod curiosius admirabile manna cognoscere & inspicere vellent, quod in arca delitesceret, illorum temeritatem puniente DEO, dignas dedere poenas. Vereor profecto ac reformido, ne eadem mihi hodie poena infligatur, quod mirabilia & modos, quibus nouum Sacramenti huius manna in Eucharistiæ arca contineatur, indagare & inquirere contendam. Hoc verò mihi magne Deus actionum humanarum iudex, qui corda scrutaris, & animi penetralia rimaris, imputes nolim, neu temerarium corptum meum diiudices; si qua enim hæc apparet curiositas, si enim laudabilem habet; sit siquidem hoc ad ignorantes docendos, ad improbos percellendos, ad maiestatem tuam exaltandam, & sanctæ augustæque Eucharistiæ mirabilia perspicienda. feliciter ut hoc ad exitum deducam, spiritu mihi tuo opitulare, tuque virgo sacratissima opem solitam impertire, & nos solitam tibi salutationem impertiemur.

AVE MARIA.

Solent reges & principes terræ postquam repub. legibus stabilierunt, varias nationes subiugarunt, & victorias amplissimas retulerunt, trophæa, arcus triumphales, & pyramides erigere, ut sempiternam nominis memoriam & gloriam immortalem consequantur. ita magnus ille Regum Rex & totius vniuersi Monarcha, lege Euangelica lata, perdomitis inferis, totque victoriis in orbe reportatis, in medio Ecclesiæ Venerabile altaris Sacramentum, velut arcum triumphalem, pyramidem, & mirabile colossium, ac trophæum erigere voluit, ut sanctam eius nomen & memoria perpetua ad posteros dimanaret. Est siquidem memoria & signum publicum, commemoratioque omnium bonorum Domini, sed imprimis mortis, passionis, celeberrimarumque victoriarum illius: hoc ipse nempe primus aperuit, primus ipse illi nomen indidit, & per Euangelistas euulgari voluit, Hæc quotiescunq; feceritis, in mei memoriam facietis.

Ioseph Patriarcha cum in extremis esset, & de

Ven. Sacramentum triumphorum Christi memoria.

Matth. 26. Gen. 15.

de regni negotijs disposuisset, fratribus effusa, velut trophæum egregiorum facinorum, & vitæ præteritæ memoriâ commendauit, *Affortate*, inquit *ossa mea de loco isto* Redemptor orbis Christus, postquam cœli, terræque negocia ritè disposuisset, pridè quam moreretur, suum Apostolis corpus, sanguinem, seque totum, velut triumphorum & victoriarum notas & insignia, ac publicum crucis, passionis, mortis, vitæque monumentum legauit. Audite quid Scripturæ dicant, *Mortem Domini annuntiabitis, donec venias.*

Dauid, postquam Goliadam Philisthæorū ducem prostrasset, virtutem & robur suum testaturus, & victoriarum memoriâ ad posteros transmissurus, arma illius & gladium imprimis, quo monstrò huic ceruicis præciderat, in tabernaculo suspendit pallio cooperitum; & dixit Sacerdos, *ecce hic gladius Goliath Philisthai, quem percussisti in valle Terebinthi, est inuolutus pallio post Ephod.* Christus Dei filius, cui nullus fortitudine, robore, animoque par existit, principibus tenebrarum prostratis, in medio Ecclesiæ regia humanitatis suæ arma, & gloriosum victoremque corporis gladium, quo vitam illis eripuit, relinquere voluit, sed opertum & specierū velo in Sacramento Eucharistiæ velatum & inuolutum.

Iussit olim Deus, ad sempiternam eorum, quæ in deserto contigerant, memoriâ, in arca testamenti perpetuò manna asseruari. Ita me docuit Apostolus Epist. ad Hebræos, *Et arcam testamenti circumtectam ex omni parte auro, in qua urna aurea habes manna, & virga Aaron, quæ fronduerat.* Iam verò in lege Euāgelica, ad omnium mirabilium, quæ Christus in mundi huius deserto præstitit, memoriâ, verum corporis sui manna in Ecclesiæ arca reliquit, in egregio Sacramento Eucharistici vase inclusum, Apostolisque præcepit, vt in sui memoriâ ipsum asseruarent, *Hoc facite in meam commemorationem.*

Iosias rex religionem & verum Dei cultū in regno stabilire dum conatur, veteres aras destruxit, statuas euertit, omneque idololatrarum instrumentum contriuit, & loca cadaveribus & immundis mortuorum ossibus repleuit; quo nomine insignem animi pietatē, honorisque diuini zelum testatus est. *Et contriuit statuas, & succidit lucos, repleuitq;*

loca eorum ossibus mortuorum. Regum Rex Christus, cœlo delapsus, veram vt religionem in terra plantaret, æternique cultum & adorationem stabiliret, veteres synagogæ oras demolitus est, figuræ aboleuit, ceremonias contraxit, sacrificia pessum dedit, inque eorum loca, cineres & ossa mortuorum, corpus in quâ suum & sanguinem, velut notas, representationem, & mortis, passionis, crucisque suæ memoriâ, quod amoris & affectus infiniti testimonium, reposuit.

Docet Plinius & Herodotus, reginam quâdam Caria nomine Artemisiam, mortui cōiugis Mausolei cineres vino immistos bibisse, suum vt erga illum affectum testaretur; quin etiam & perpetua nominis illius ad posteros tranliret memoria, egregium & splendidum illi monumentū parauit, quod inter septē orbis miracula primū facile locum occupat, vt Suetonius de Cæsarum monumentis loquens eadem *Mausoleas* nuncupet; cuius etiam meminuit de Domitiani amphitheatro loquens Martialis. Huius occasione dixero, magna cœlorum regem Christum, & totius orbis Seruatorem, suum vt nomen redderet immortale, & memoria perennis foret, vtque testatū faceret amorem, quo sponsam tuam Ecclesiam, quæ toties in scriptura regina dicitur, prosequitur, corpus illi suum dedit, sed viuum & gloria plenum, voluitque vt illud sacro sanguinis sui vino immistum biberet; superbum illi adhæc Mausoleum, hoc videlicet Sacramentum, quod maximum cœli terræque miraculum, erexit.

Nabuchodonosor Babyloniæ Rex Deū se & immortalem credens, diuinos honores ambiuit, atque idcō in medio ciuitatis statuâ auream erexit, quam ab omnibus subactis adorari, & symphonia & musica coli volebat, morte etiam numinis neglectoribus proposita: *In hora qua audieris sonum tubæ, adorate statuam auream, quam statuit Nabuchodonosor Rex, si quis autem non prostratus adorauerit, eadem hora mittetur in fornacem ignis arderis.* Quod insolens hic rex magna temeritate fieri voluit, totius vniuersi Saluator summa prudentia & sapiētia fecit; cū enim verè se Dei filium, & essentia sua immortalē agnosceret, atque talis ab omnibus haberi vellet, in Ecclesiâ magnū Sacramenti huius colossum erexit,

L. 2 in

1. Cor. 11.

1. Reg. 17.
1. Reg. 21.

Hebr. 9.

4. Reg. 23.

Lib. 36. c. 5.
Lib. 7.

Dan. 3.

In quo non modo statua & corporis sui representatio, sed ipsum met animatum, gloriosum, ac vitale, quod ab omnibus honorari, coli, adorarique, & hymnis & canticis celebrari vult, nisi damnationem qui secus faxit, incurere velit, quod testatur etiam scriptura: *A-*

Psal. 98. dorate scabellum pedum eius.

Num. 21. Video in deserto Sinai serpentem æneum in hastili erectum, quem cum propius accedens intueor, comperio in primis erectum fuisse, vt signum foret ac memoria eorum, quæ in crucis hastili peragi debbant in deserto Caluarie. Qui mysterium Eucharisticum iam contemplari voluerit, comperiet etiam, non quidem ad futurorum, sed ad præteritorum mirabilium commemorationem, scilicet ad mortis & passionis Dominicæ memoriam institutum id & erectum fuisse.

Princeps aliquis urbem cum condidit, vel nouum regnum adeptus est, posteris vt testatum faciat, se auctorem illius, fundatoremque esse, & perpetua illius ibi viuat memoria, cum præsens ibi semper adesse nequeat, imaginem suam, insigniaque in sublimi aliquo loco relinquere consuevit. Is qui in Apocalypsi in temore scriptum habere dicitur: *Rex Regum, & Dominus dominantium*, postquam sanctam illam ciuitatem Ecclesiæ fundauit (*ipse fundauit eam altissimus*) & præclarum illud regnum obtinuit, de quo in sacra Scriptura scriptum: *Regnum tuum regnum omnium seculorum*; mundo vt patefaceret, se & fundatorem & principem illius esse, immortale nomen consequeretur; non effigiem & insignia duntaxat, sed corpus quoque suum & seipsum in Ecclesiæ altaribus dedit, idque in tam pulchro admirabilique subiecto, quale est Eucharistiæ Sacramentum. Quod & scripturæ loco confirmare poterò: *Ecce ego vobiscum sum vsque ad consummationem seculi.*

Psal. 110.

Dei igitur filium Ecclesiæ suæ augustum hoc & reale Sacramentum, velut admirabile suorum, præclarorumque operum argumentum, notam, & memoriam reliquit. Ita hoc prædixit Psalmographus dicens: *Memoria fecit mirabilium suorum misericors, & miserator Dominus, escam dedit timentibus se.* Inter tot autem mirabilia primum facile locum occupat ipse modus, quo Christus in hoc Sa-

cramento continetur; hoc siquidem ingenij captum superat omnem mentis humanæ comprehensionem transcendit, & ipse intellectus hic cæcutit. Idcirco vobis hunc hodierna concione exponam, sed sine certo quodam ordine ac methodo, aut sparsim ac confuse, quidquid hic dicendum occurrit, coaceruabo.

Dico igitur primo; Christi corpus hoc Sacramento contineri, & incipere esse in altari, vbi non erat prius, non generatione, nec per motum localem, sed vera quadam panis in illud ipsum conuersione: quod similibus etiam exemplis ostendere possumus. Cum enim homo alimento crescit, rationalis anima incipit esse in materia iam recenter adiuncta, in qua non erat prius; nota tamen hic anima non producit, aut quæ de loco in locum mutetur, atque materiam, quam prius non informarat, incipit informare: è contra verò dum membrum aliquod præciditur, hic esse definit anima, nequaquam tamen perit, nec de loco in locum mutatur: ita quoque in Deo se negotium habet, cum quid in mundo nascitur, in hoc esse incipit Deus, cum verò euanescit & perit, etiam definit ibi esse; certum tamen est, illum generationi corruptionique non esse obnoxium, nec locali quodam motu locique mutatione venire aut recedere.

Eodem modo de corpore Dominico in Eucharistia dicendum: prolatis quippè consecrationis verbis, integrum, viuendum, præsens illic reperitur, non quod ibi de nouo erectur, quo in Deo vel quod cœlum deserat, vt in altare se sistat; charistia at duntaxat, quod incipiat esse in loco, in præsens quo non erat, priusquam sacra consecrationis verba proferrentur. Nihil Thomas Theologus hic agens, postquam dixisset, corpora naturalia circumscripta in loco esse, Angelos verò definite, Deum autem vbique incircumscriptè, & indefinitè; tandem asserit Iesu Christi corpus in cœlo circumscriptè; at in Sacramento Eucharistiæ nullo in loco esse, nec circumscriptè, nec definitè, quantum quidem ad ipsum; tamen quoad species panis, circumscriptè in omni esse loco, in quo hostiæ sunt consecratæ.

Nouum hoc & admirabile; longè mirabilius, sub tam exigua hostiæ quantitate re-

ipse

Christi
corpus in
Eucharistia
dimensionio-
ne caret.

ipsa & de facto tantum contineri corpus, quantum in cruce suspensum ac deinde in sepulchro propositum fuit. Docet siquidem experientia, alia corpora a natura sua tantum occupare loci, quantum longitudinis habent ac latitudinis; hoc vero hic non habet locum. Docet ad hæc Philosophia, & ratio quoque indicat, corpora circumscripte, spiritus vero definite in loco comprehendi; sed hæc axiomata hic vim omnem perdunt, & omnia hic noua. Christi enim corpus hic non est circumscripte, utpote non habens partes, quæ loci partibus dimensionibusque respondeant; non etiam definite; neque enim ita in loco certo determinatum est, quin simul eodem tempore in pluribus alijs subsistat. Omnem tamen magnitudinem & quantitatem habet; sed non extensionem, atque ideo locum non occupat, sed conglobatum, collectum, & constipatum est, velut rei substantia.

Nota.

Ut autem constet, quomodo fieri hoc possit, sciendum, in omnibus rebus naturalibus inter substantiam & qualitatem discrimen esse, quod eadem rei substantia manente, ipsius quantitas minui & augeri potest. Ad hæc substantiam ex se nullum locum occupare, nisi forte per quantitatem, cum substantia non habeat partes extra partes, nisi mediante quantitate, cui hoc proprium, quæque sola diuisionem admittit, & partes extendit. Cernimus tamen, substantiam, cum aliquo in loco mediante quantitate est, tunc quantitati se attemperare; quemadmodum in anima nostra manifestum est, quæ tantum loci occupat, quantum corpus est, quod informat, quod tota sit in toto, & tota in singulis corporis partibus. si igitur quantitas, quæ non nisi accedens, aliquando substantiam regat, eamque ad se trahat, locum ut occupet, eum nouum cuiuspiam videbitur, si aliquando substantia quantitatem ad naturam suam cogat, ut in loco aliquo statuat, locum tamen non occupet? Cum vero in altaris sacramento virtute consecrationis substantia præcipua sit pars, & proinde quantitas substantiæ se attemperet, hinc cum nulla hic sit extensio, magnum aliquod corpus in exiguæ hostiæ subiecto contineri poterit. Adeo ut, cum substantia ex se partes extra partes non habeat, eo quod diuidi nequeat, ac velut punctus sit, quamuis sane to-

tum Christi corpus in hostia comprehenditur, capitis, pedum aliorumque membrorum certus non sit locus assignandus, quod in minima illius particula vniuersum corpus contineatur. Mirabilia hæc verè sunt & paradoxa.

Si vero hæc comprehendere nequeas, huiusmodi mens, conceptus tuos extolle & exaeque, stratur & cogita, quomodo idem ipsum corpus vteroque Christi prodierit virginali, virginitatis tamen claustris non violatis; recorderis quomodo sepulchro non chro monumento sigillis munito & lapide inoccupare. *Matth. 27.* genti aduoluto exierit; memineris ad hæc quomodo ianuis clausis ad Apostolos in conclaue penetraverit; atque in his omnibus videbis, sacrum hoc corpus alia penetrasse corpora, nullumque locum occupasse; intelligesque, quod, quamuis id mirabile sit & penitus nouum, in hoc sacramento idem omnino peragatur. Et sane ipse Dominus hoc ipsum probaturus, ascensionis suæ exemplum adducit, discipulis que hæc de re agens, ait, *Hoc vos scandalizat, si ergo videritis filium hominis ascendentem, ubi erat prius; id est, obstupescitis & scandalizamini, audito, omne me corpus vobis tam exiguo spatio comprehensum relinquere; quid igitur fiet, cum elementa me videritis transcendere, ac nubes ascendendo penetrare? Dicite, obsecro, auditores, si camelum per exiguum acus foramen transeuntem videretis, animal inquam vastissimum & gibbo tumidum tam paruo contineri loco, an non obstupesceretis? Crederetisne fieri hoc posse, nisi videretis? ipsum tamen fieri posse filius Dei testatur, ac velut possibile fieri in exemplum in Euangelio adducit, *Facilius est camelum per foramen acus transire, quam diuitem intrare in regnum cælorum. Luc. 18.* Cur non credetis igitur, Christi corpus in Eucharistia esse posse? si facere possit Deus, ut camelus in foramine acus integer maneat, an non multo præstabit facilius, ut filij corpus tantum, quantum est, in hostia contineatur? Nam iuxta Philosophos, qui potest maius, potest minus.*

Dei hæc sunt mirabilia, & omnipotentis summi que artificis opus, quod sub his speciebus & in minima earum particula, & in exiguæ hostiæ circumferentia totum Christi corpus, cum omni sua quantitate, magnitudine, dimensionibus, mensuraque comprehen-

Demon-
stratur
Christi-
corpus lo-
cum non
occupare.
Matth. 27.

Ioan. 6.

Matth. 10.

III

Veterum artificum opera.

Christi corpus hic extensione localem admittit.

Exod. 16.

In Exo. 17.

Coriandri qualitas.

datur. Nemo iam Phidiae manum admiretur, non ob Iouis Olympij imaginem factam, vel ob clypeum Mineræ, in quo totum terrarum orbem efformavit: De Myrmecide taceat antiquitas, & currum eius quadrijugum, & nauem velis, malo & necessarijs omnibus instructam, quam alis mulca tegetet, nemo iam obstupescat. Nihil quippe sunt hæc omnia, si cum sacramento hoc conferantur, in quo totum Iesu Christi corpus in minima hostiæ parte continetur; in quo Deus & homo, iuxta quantitatem, sed tamen sine extensione locali comprehenditur, atque hoc ad confusionem euitandam: nam si huiusmodi extensionem concederemus, necesse foret, vt Christi corporis partes loci partibus vsquequaque responderent, atque ita caput extra collum & collum extra humeros foret, ac sic de alijs: nihilominus extensione hæc amissa, corporis Christi quantitas integra permanet. Certum quippe est, vbi caput est, ibi & collum esse, vbi collum, ibi humeros, &c. omnia tamen distinctione & in ordine ad se, non vero ad locum.

Adco vt hinc inferendum sit; totum Christi corpus in minima hostiæ particula contineri, cuius rei figura fuit manna: quod cum Hebræi colligerent, is qui minus collegerat, tantum referebat, quantum qui amplius, quod rarefendo apud priorem cresceret, & apud alterum constipatum minueretur. eodem modo in hoc fit sacramento, qui ipsum in magna specie recipit, non quid amplius recipit, quam qui in minori.

Rupertus locum hunc Exodi exponens, ait, quod quemadmodum cum Adam ex arbore vetita comedit, tantum primo morsu comedit, quantum si omnia arboris poma deuorasset; quod in primo illo morsu non minus mortem gustauit, quam si nullum in arbore pomum reliquisset: ita quoque, & longe verius, quicumque in Eucharistia creatorem suum sub minima etiam recipit particula, non minus Deum suum, & vitæ auctorem recipit, quam si mille hostias, easque maximas sumeret.

Huc faciet, quod de manna scribitur in Exodo, quod semini Coriandri simile fuisse dicitur: de quo semine ait Philo, quod quamuis exiguum sit, si in plures diuidatur partes, & vnaquæque seratur, omnes fructum & semen sunt prolaturæ, adeo vt diuisum integrum surgat,

& integrum non plus contineat, quam diuisum. Idipsum de sacramento hoc & dicamus & perfecte credamus, quod diuisum tantum contineat, quantum integrum, & integrum amplius non habeat, quam minima eius portio. O mirabilia! o noua! o paradoxa!

Ecce & aliud mirabile sequi solitum modum, quo Christi corpus in sacramento hoc est, quodque in fractione consistit: hostia quippe consecrata, in qua realiter Christus integer continetur, licet frangatur, & plura in frustilla diuidatur; Christi tamen corpus non frangitur, sed integrum sub singulis particulis continetur, atque ideo Magister sententiarum ait, Christi corpus incorruptibile esse. Ceterum fractio hæc non in ipsa corporis Christi substantia, sed in sacramento dumtaxat peragitur, id est, in speciebus, quæ quamuis fractæ sint & concisæ, corpus tamen semper integrum & indiuisibile perseuerat. Testatus est hoc Angelicus Doctor Thomas, cuius sequentia ita Ecclesia canit,

*Nulla rei fit scissura,
Signi tantum fit fractura,
Qua nec status, nec statura
Signati minuitur, & paulo post
Integer accipitur.*

Atque vt anima nostra tota est in toto corpore, & tota in singulis corporis partibus, ita quoque in hostia Christi corpus; atque vt vero corpore diuiso, anima non diuiditur; (brachio siquidem resecto, quædam animæ pars non propterea rescinditur,) ita etiam sacramento hoc diuiso, Christi corpus non diuiditur aut frangitur, fractio enim non nisi ad species ipsas pertingit. Quod speculi exemplum reddet manifestius: ipsum enim licet fractum & in varia fragmenta diuisum sit, ipsa tamen hominis, quæ inde resultabat, imago non frangitur aut diuiditur; sed in tot tantum locis multiplicatur, quot frustilla reperire est. In sacramento hoc non aliter res habet, sacramento quippe hoc in sacerdotis manibus diuiso, non ideo Christi corpus diuiditur, sed integrum perseuerat, totque in partibus continetur, in quot hostia diuisa.

Exodus huius rei subministrabit figuram. Exod. 12. Cum enim Iſraclitæ agnum Paschalem comed-

4. Sent. dist. 12.

Christi corpus non frangitur fractio sacramento.

Jan. 13. figura.

Can.

Corpu Christi coden tempore plurib locis.

remederent, vetuit Deus, ne quid in eo frangerent, imo ne ossa quidem, *Oss non comminuetis ex eo.* Quid hæc ceremonia designat? non aliud, quam Christum verum nostrum agnum Paschalem, in sacramento Eucharistico aliquando comedendum; sed integrum, non confectum, non diuisum: atque ideo factum, quod Iudæi, cum latronum crucifixorum membra & ossa confregissent, Christi ossa comminuerent non sint ausi, sed corpus illius integrum reliquerint. Ira hoc docent Euangelistæ, *Ad Iesum autem cum venissent, cum viderent eum iam mortuum, non fregerunt eius cura.*

Ann. 19.

figura.

In Leuitico Moyli præcepit Deus, vt dum illi in holocausta offerenda essent aues, velut turtures, columbæ, &c. integras sibi offerrentur, nec capite ablato vel comminuto, sed non nihil ad collum reflexo. Audi decretum, *De turturibus & pullis columba offeret eam sacerdos ad altare, & retorto ad collum capite.* Denotare duo ceremonia hac volebant, primum quemadmodum caput columbæ turturisve, ad collum retortum erat; non vero præfectum aut separatum; ita quoque caput nostrum Christum semper cum corpore, id est, Ecclesia permansurum, non separandum; adeo vt bonus ille Emanuel à nobis absens & simul sit præsens, absens & permanens, vere præsens substantia ratione quadam sacramentali, absens vero in propria specie, quæ ab oculis nostris percipi nequit. Alterum, quod magis ad propositum nostrum, quod quando Iesus Christus verus ille turtur, de quo in Canticis sermo (*vox turturis audita est in terra nostra*) in sacramento hoc & sacrificio offerendus esset, non diuideretur aut secaretur, sed integer in comunione comederetur & in Missa offerretur.

Cant. 2.

IV.

Corpus Christi eodem tempore in pluribus locis.

Tertium mirabile quod admirabilem, qua Christus in Eucharistia præsens est, rationem comitatur, est, quod sacrum hoc corpus & diuinum eodem tempore & instanti in pluribus sit locis, nullum tamen locum occupans; eodem momento Parisijs est, Romæ, Constantinopoli, Ierosolymis, in China, Peru, in India, apud Antipodes, utroque in mundi cardine, ybique locorum, vbi Altaria & hostias sacratas reperire fuerit. Hoc intellectum hominum percellit, hæc captum humanum transcendit, hoc

fieri nulla ratione videtur posse, tamen præterquam quod fatendum est, nihil Deo impossibile esse, exempla nobis natura ipsa suggerit. Videmus enim ad oculum quotidie vocem, quamuis non nisi accidens sit, multis in locis eodem tempore reperiri. An non verum est, meam hanc vocem, qua hoc ipsum pronuntio, in tot auribus versari vagarique, quot hic auditores ad me audiendum collecti? Si igitur natura accidens quoddam eatenus extollere potest & euehere, cur non idem in substantia faciat naturæ author? an non maioris Deus authoritatis fuerit, quam ipsa Physica?

Ipsa ad hæc: at o nobis adstipulatur, ratio inquam maximis fidei mysterijs innixa: si enim credere tenemur, duo corpora in eodem loco cum penetratione dimensionum, velut in gloriosa natiuitate & admirabili Christi resurrectione contigit, simul fuisse; cur non eadem ratione credamus, in sublimi hoc mysterio idem corpus gloriosum diuersis locis se posse sistere? an non verisimile videatur, si duo corpora in eodem loco accommodari queant, vnum quoque corpus in duobus locis posse subsistere? si vero in duobus, cur non item in pluribus?

Ratio que docetur Christi corpus in pluribus locis esse.

Exempla & demonstrationes suggerit nobis scriptura, & aperte declarat vnum numero corpus substantia sua pluribus in locis posse subsistere. Primò constat, Christum ex quo ad cælos ascendit, in diuersis locis fuisse, in cælo quidem ad Patris omnipotentis dextram consistentem (*sede à dextris meis.*) & in terra Apostolo Paulo apparentem, vt ipse de se ad Corinthios scribendo testatur, *Novissime autem omnium tanquam abortiuo visus est mihi, &c.* Se cundò, dicitur Paulus ad tertium vsque cælum raptus; atqui huiusmodi raptus fieri nequit, quin duobus in locis simul fuerit, tum in cælo, tum in terra: certum est enim illum tunc à terra non absuisse, sed in eadem permansisse, si verò hoc solum quoad animam & spiritum fuisset anima in sublimi rapta, corpore in terra permanente; mortuus haud dubiè Paulus fuisset, cum aliud quid non sit mors, quam vnus ab altera partis separatio: quod tamen hic nulla ratione factum videtur.

Psal. 109. 1. Cor. 2. Cant. 2.

Vna natura in 3. personis.

Deinde non tanta repugnantia est, corpus vnus.

vnum diuersis in locis esse, quam eandem in pluribus naturam. Atqui ipsa docet fides & credere iubet, in sanctissimo Trinitatis mysterio eadem essentiam, substantiam, & naturam in tribus Personis esse, Patre, Filio, & Spiritu sancto, atque hinc est, quod non nisi vnum eundemque constituent Deum. Cur igitur non credemus, idem corpus in diuersis locis posse subsistere, & maxime Christi, quod est in Eucharistia? Quare mirabilia sunt, in quibus recensendis pergemus.

V.
Christi
corpus hic
inuisibile.

Ioan. 20.

Quantum mirabile est, quod gloriosum hoc corpus, quamuis certo, vere, realiterque praesens & viuens adsit, à nemine tamen videri queat; non nisi accidentia hic videtur, sub quibus semper delitescit, & numquam videtur, quamuis tamen vere realiterque sub his continetur. Quodque difficillimum & rem penitus reddit incredibilem, est, quod Christus in Euangelio, declaraturus verum se habere corpus, non vero umbraticum, aut phantasticum, Apostolis praeciperit, oculos ut aperirent, manibus palparent, quod spiritus carnem & ossa non haberet, viderique non posset, aut manibus contrectari, *Palpate & videte, quoniam spiritus carnem & ossa non habet.* Quod Caluinus argumentum aduersus Eucharisticam veritatem vsurpauit, quodque velut Achillem credit inexpugnabilem. Sed miser fallitur. Dico igitur Christum patefacere dum vellet, verum se corpus habere, bene consequenterque intulisse dicendo: *Palpate & videte.* Quod fieri non possit rem corporis expertem sensu corporeo aut tangi aut videri, adeo ut hinc necessario inferendum sit, quicquid tangitur aut cernitur, corporeum ac materiale est.

Corpus ad-
esse potest,
non tamen
videri.

Luc. 24.

Fieri tamen potest, verum aliquod corpus praesens adesse, non tamen videri, vel quod ab alio tangatur corpore, vel quod inpediat Deus, ne species sensibiles ad sensus transmittantur, quemadmodum in vita Gregorij Thaumaturgi B Gregorius Nyssenus, & in S. Felicis Nolani S Paulinus scribunt. Et quamuis exempla nobis non suppetent, ipsa docet veritas, corpus aliquod praesens adesse posse, quamuis tamen exterius non videatur; scriptura mihi hic suffragatur. Dicitur quippe in Euangelio, Christum ipso resurrectionis die in Emaus cum duobus viatoribus concedentem subito ex oculis eorum cuanuisse, id est,

inuisibilem se praebuisse. Quin & apud Ioan. ^{Ioan. 8.} nem Christus, Iudaei cum lapides in illum iacere vellent, ut turbas & rabiem illorum declinaret, inuisibilem se reddidit, & transibat per medium illorum, à nullo tamen visus aut cognitus est. *per medium illorum ibat.*

Adde insuper, daemones, carminibus magicis & incantationibus corpus aliquod, quamuis alioqui visibile, inuisibile posse reddere, & hominum oculis subtrahere, & aliud è contra, quod procul inde diffitum fuerit, in locum illius subijcere ac videndum proponere. Si daemorum hoc artificio fieri potest, uti reuera fit, & illusiones quotidianae satis superque manifestant, ane diuina quis omnipotentiae illud ipsum denegare audeat? Diabolus corpus aliquod subtrahet aut supponet, inuisibile reddet aut visibile; & Deus omnipotens omnium id facere non poterit, imo nec in proprio corpore? Quod profecto nullo pacto videtur impossibile.

Aer secundum inter elementa, verum est corpus, ut & ignis, qui sub caelo lunari; interea tamen nec vnum videmus, nec alterum. quomobrem ita argumentor, sunt in rerum natura corpora, quae oculis nostris videri nequeunt, ignis mirum & velut impossibile, corpus gloriosum & communem naturam ordinem transcendens, quale est Christi in Eucharistia, videri non posse?

Nolite hic quiescere sensus humani, vester visus nimis debilis & imbecillus, vestrumque iudicium nimis infirmum; si dei siquid est, hic iudicare, ac velut praesidem agere, non verò vestrum, qui non nisi iudices subalterni. Tres Orientis principes stellae ductu Christum panis in praesepe inuolutum, summa animi demissione adoratum venerunt, & *proidentes adorauerunt.* ^{Matth. 2.} Idem Christus velut Deus & homo accidentium panniculis in Eucharistico mysterio inuolutus est & absconditus; vestrum est sensus exteriores, qui velut principes in anima nostra regno dominium exercetis, humilime corpus, animam, diuinitatem omnemque substantiam illius fidei ductu hic adorare.

Oculi boni senecionis Isaac caligabant, adeo ut filium Iacob pellibus haedinis cooptum dignoscere non potuerit, quamuis per vniuersum illum corpus tangeret; sed mox

vt

ut illum loquentem audiuit, agnouit quamprimum, *Vox quidem Iacob, manus autem Esau.* Ita quoque in sacramento hoc sensus nostri adeo caligant & cœcutiunt, verum ut Iesu Christi corpus, accidentium pellibus cooperitum, nequeant agnoscere, sed ad fidei vocem quamprimum dignoscitur & adoratur. Vere enim absconditum est, & quamuis à nobis videri nequeat, nos tamen sub speciebus delitescens videre potest.

Gm. 14. Cuius rei egregiam in libro Geneseos figuram legere est, in quo puteum videntis & viuientis nominari audimus: *Eo autem tempore deambulabat Isaac per viam, qua ducit ad puteum, cuius nomen est videntis & viuientis.* Et sane sacramentum hoc profundus quidam puteus est, in quo vere continetur viuens, qui que de se ipso ait: *Ego sum via, veritas, & vita;* qui que omnia conspicatur & obseruet, quamuis enim nos ipsum non videamus, nos tamen ille è putei huius fundo intuetur & aspiciat.

Cant. 2. Quo respiciens alludensque in Canticis sponsa, aitbat; *En sicut post parietem nostrum proficiens per cancellos.* Quid enim sunt species hæ sacramentales, nisi paries quidam medius, post quem Dominus delitescit, unde nos videt, quamuis nos ipsum minime videamus? sed ulterius progredior.

V. Accidentia sine subiecto. Quintum mirabile, quod Christi substantiam hic comitatur, est, quod hic accidentia sint sine subiecto, sese ipsa continentia, ac velut absoluti quidam Domini à nulla dependentia substantia; nam substantia panis & vini, à qua dependent, & quæ subiectum illorum erat, hic esse desijt. Nouum quid & penitus inauditum, Philosophorumque doctrinæ repugnans, docentium, accidens esse alteri in esse, vti ex Aristotelis Metaphysica cell. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Caluinista- rum & Lutherano- rum error. Lutherus & Caluinista huic Philosophorum doctrinæ innixi docent, Deum omni sua potentia efficere non posse, vt accidens sine aliquo subiecto subsistat. Quod inconueniens vt cuitet, mauult Lutherus panis substantiam

Bess. de Sanctis.

cum corporis Dominici substantia simul coniungere: & Caluinus veram realemque Christi præsentiam potius concedere, quam dicere accidentia sine subiecto substantiaque esse, subsistereque posse. In quo se non modo infideles, sed & imperitos Philosophos ostenderunt. Physica enim docet, quicquid potest & habet causa secunda, à prima id mutuari: atqui Deus omnium rerum causa est, *Omnia per ipsum facta sunt*; igitur asserendum, quidquid Deus creaturarum adminiculo potest, à se ipso solo & sine illis id posse, cum omnis illarum virtus proprietateque ab illius potestate dependeat. Ecce iam argumentum in forma: Quidquid accidentia subiecto & substantiæ in hærentia conseruare potest, potest & separata ab illa conseruare, eo quod substantiæ potestas proprietateque accidentia conseruandi ab ipso veniat. Atqui Deus omnipotens & substantias & accidentia conseruat, ergo cum illa conseruet, quamdiu subiecto insunt, poterit etiam conseruare à substantia remota.

Deinde si fides nostra possibilitatibus verisimilioribus limitanda esset, in præcipuo fidei mysterio aliud quid longe admirabilius appareret, in quo tamen substantiam corporalem sine aliqua subsistentia credimus: nam Christi humanitas in mysterio incarnationis non in se, sed in verbi æterni hypostasi subsistit, atque ita non nisi vna hypostasis est, non subsistentia vero duplex; longe tamen creditu mihi videtur difficilius, naturam quandam sine hypostasi esse, quam credere accidentia cætere subiecto. si igitur difficilius & credimus & profitemur in mysterio incarnationis, cur quod facilius minusque repugnans est, non credimus profitemurque in Eucharistiæ sacramento?

Ad hæc nego, & falsum etiam est, in hærent subiecto esse: de essentia accidentis. Neque enim Patres, Theologi, & Philosophi dumtaxat, sed multi etiam Gentilium eius fere opinionis. Basilius namque non modo credit accidens esse posse sine subiecto, sed iam inde à mundi primordio subiecto caruisse. siquidem in Homilijs scripsit, solis lumen à primo conditum fuisse, & nulli subiecto tamen in hærisse, idque triduo, donec tandem die quarto, sole creato, illi velut subiecto naturali indi-

Ratio naturalis. Ioan. 1.

Natura sine subsistentia in mysterio incarnationis.

De accidentis essentia non est in hærent.

Hom. 2. c. 6. de hexa.

tum est. Atqui lumen accidens est, cum tamen illud sine subiecto triduo conferuare poterit Deus, in alijs idem praestare haud dubie poterit.

Tom. 2. c. 76. 2.

Thomas VValdensis plura veterum Philosophorum hic adducit testimonia, credentium accidentia sine subiecto esse & subsistere posse. Aristoteles quidem hoc non concedit, nam vere illud fieri nequit, aperte tamen docet, de accidentis essentia non esse, inesse & inhaerere: Nam lib. 3. de anima docet aliud esse magnitudinem, & aliud magnitudinis esse, si esse, id est, existentia accidentis ab essentia destructa est, multo potius inhaerentia distinguitur, quae non nisi certus quidam existentiae modus Idem quoque Aristotel. de vacuo tractans petit, an vacuum illud dicendum, in quo non nisi color aut sonus quispiam reperitur; quae quaestio sane inanis & futilis foret, si inhaerentia foret de accidentis essentia: de colore enim cum agimus, necessario subiectum includimus, cui is insit, & proinde corpus, ubi vero corpus aliquod est, vacuum esse non potest. Adeo ut Aristot. hanc quaestionem proponens, an scilicet locus ille vacuus foret, in quo nullum corpus, sed accidens aliquod dumtaxat (quale sonus aut color) reperiretur, agnouisse & confessus videatur, accidens esse sine subiecto posse, & ab omni corpore & substantia remotum.

C. 6.

9. Physic. c. 58.

Accidens habet esse, & subiecto inhaerere.

Concludamus igitur, Theologi, duas accidentis habere proprietates; primo suum esse, deinde subiecto inhaerere: primum illi relinquit Deus, & secundum potentia sua illi aufert. Liqueat simili: in igne duo sunt, *Incere & urere*; tamen non sine miraculo ignis Babylonicus aduersus tres pueros in fornace accensus, priori effectu permanente, secundo caruit, nunquam enim Martyres in fornacem coniectos potuit offendere: atqui certissimum est, calorem tam huic elemento essentialem esse, quam accidenti subiecto inesse.

Ceterum, penitus hoc admirabile esse fateor, & opus quoddam ab omnipotentia diuina profectum, cum omnem naturae vim, & communium rerum inferiorum ordinem excedat: fatendum quoque impium ac blasphemum esse, credere & affirmare, penitus hoc fieri non posse, & Dei omnipotentiae potentiam hanc denegare. Quicumque enim Deum

omnipotentem esse crediderit, credet etiam haud dubie cunctos omnipotentiae illius effectus, idque per verbum illius: si enim diuina haec vox substantijs & accidentibus esse dederit, ut sine aliquo subiecto essent & subsisterent, multo facilius easdem substantias conuerteret & commutabit, ac sine illis accidentia, quoties & quomodo illi visum fuerit, faciet subsistere. Atque haec est magni Doctoris Ambrosij ratio, *De rebus mundi*: inquit, *operibus legis, quod ipse dixit & facta sunt: sermo ergo Christi ex nihilo faciens, quod mouerat, non potest ea, quae sunt, mutare in id quod significantur*. Credendum dumtaxat est Deum omnipotentem esse, si credere velis, hoc fieri posse.

Impium est credere Deum non posse facere, ut accidens sine subiecto subsistat. Lib. de inuention. c. 10.

Cum Abrahamo Deus filium in spem posteritatis, haereditatisque abunde nasciturum promitteret, primum, quod eum ad credendum inducere voluit, argumentum ipsa erat omnipotentis; *Ego, inquit, sum Deus omnipotens*. Id est, si naturam & rationes humanas in consilium adhibeas, penitus tibi videbitur fieri non posse, ut vxor tua vetula & infecunda filium tibi pariat; sed hoc vnum hanc tibi nauitatem suadeat, quod omnipotens sit, qui hanc tibi promittat ac spondeat. Idem de hoc mysterio dico: Quicumque sensus & rationem consultaticem adhibet, & credere nequit, accidentia sine subiecto, sed per se ipsa subsistere, sibi ob oculos ponat, quod qui hoc faciat, qui que hoc sacramentum instituerit, omnipotens Deus sit, cui nihil factum impossibile.

VI.

Gen. 17.

Hinc factum, ut Apostoli, quo fidei nostrae articulos creditu faciliores redderent, ab omnipotentia Dei exordium ducant, eamque velut articulum credendorum fundamentum ponant, cum sym-boli fundamentum. *Credo in Deum Patrem omnipotentem*. Credendum igitur, firmiterque tenendum sola accidentia hic permanere, quae sunt, color, sapor, figura, & alia, & panis substantiam, cui velut subiecto inesse solebant, abiisse & desisse; & quamuis sensui videatur panis adhuc reliquus esse, errat tamen & fallitur, sola enim nuda que accidentia hic permanent.

Iacob Esau mentitus, eius enim vestes induerat, patri se obrulit, non ideo tamen vere Esau erat, sed non nisi illius species & imago. Ita quamuis Christus sub panis accidentibus sacerdotis manibus ad aras immolantis se spe-

Gen. 27.

se spe-

se spectandum proponat, non ideo tamen panis hic est, sed accidentia tantum & panis similitudo.

1 Reg. 19.

Michol Davidis loco in lecto statuam quamdam & pelles hoc linas exploratores elusura collocavit; adeo ut cum Saulis milites venissent, Davidem quaesituri, praeter statuam & pelles nihil inuenerint. Eodem modo hic sensus nostri deluduntur, credentes enim veram hic panis substantiam esse; nihil huiusmodi reperient, sed sola & nuda accidentia, quibus substantia tegitur ac cooperitur, quaeque in hoc sacramento, subiecto iam ablato, permanent.

Gen. 39.

Ioseph in manu dominæ pallio relicto, ne dominum offenderet, eiusque thorum violaret, fugit & egressus est. Eodem modo in hoc sacramento res peragitur, Auditores, quamprimum enim ut consecrationis verba profertur, panis esse definit & fugit accidentibus, velut pallio suo, in sacerdotis manibus relicto, ne in dominum peccet, eiusque obedientiam infringat; non est vero sensuum hic contrarium ostendere, qui non nisi iudices inferiores sunt & secundarii, quique sola accidentia, quae vident & palpant, quaeque secundum communem naturam ordinem sunt, diiudicare norunt.

Act. 25.

Fides superius in hoc sacramento iudicatur.

Festus Praeses Paulum iudicaturus ad Caesarem velut ad supremum iudicem & aliorum iudicum caput appellavit. Ita cum sensus in hac materia diiudicare quid voluerit, ad fidem potius appellandum est; veritatis enim huius iudicium ad supremum iudicem spectat, quae ipsa fides, non vero sensum exteriorem; qui non nisi secundarius & subalternus est iudex. In Exodo Moysi quidam exprobrans & immorigerus: *Quis te constituit iudicem?* eodem modo sensui respondendum, cum in tam profunda tamque sublimia inquirere & diiudicare praesumeret, eique acriter obijciendum: *Quis te articulorum fidei, rerumque supernaturalium ac diuinarum iudicem constituit?* Nequaquam sensus hic obediat menti & Spiritus fidei, fides vero credit in Deum; nulla alioquin pax, quies aut securitas tum in anima, tum in Ecclesia futura est.

Gen. 25.

In utero Rebeckæ, uxoris Isaac, nulla pax e-

rat, quod in eodem duo aduersarij bellum intestinum gererent, & duorum populorum capita; *Dua gentes sunt in utero tuo, & duo populi ex ventre tuo diuisentur, &c.* Ita quoque in Ecclesia, vel potius in anima, dum schisma, diuisio, seditioque aliqua ingruerit, sensus iuxta captum & mentem suam diiudicare voluerit, & ratio sese subijcere nolit, & fides dominatum superioritatemque obtinere nequeat, nulla speranda pax est, salus nulla, quies vel tranquillitas nulla.

Psalmodographus audacter de hoc mysterio velut de articulo quodam fidei locuturus ait, se non hominum suasu, inductione ve, nec sensuum iudicio inductum id credidisse, sed pure simpliciterque, quod hoc illi Deus reuelasset: *Credidi propter quod locutus sum: & cum sensuum, argumentorum & rationum humanarum falsitatem aperuisset, ait: Ego dixi in excessu meo, omnis homo mendax.*

Psal. 115.

Idem omnino faciat Christianus, & fidei, non vero sensuum lingua inductus credat, Deum non minus veracem fuisse in hac nobis veritate reuelanda, quam in omnibus mirabilibus patrandis; sibi que persuadeat non immerito à Davide sacramentum hoc memoriam & compendium omnium diuinorum mysteriorum fuisse appellatum; *Memoriam fecit mirabilium suorum misericors & miserator Dominus.*

Et est reuera mirabilium compendium, in eodem subiecto tot mirabilia miraculaque concurrere, & ad vnicum hominis verbum Deum e caelo in manus illius descendere. Magna quidem verborum Iosue vis fuit, quod violentum solis cursum in medio axe sternerit, ut diem protraheret, & nox moram patretur; at maior haud dubie sacerdotalium est, quae Christum caelo deuocant, gratiam qui elargiturus est & communicatur. Magnum hoc, uti & illud, quod panis vini que substantia esse desinente, Domini corpus quamprimum adesse incipiat; quod accidentia sine subiecto subsistant, quod corpus quantitatem habeat, nullam tamen extensionem, quod eodem momento in pluribus sit locis, locum vero nullum occupet; quod vere realiterque corpus sit, non tamen palpabile aut visibile; quod hostia frangatur diuidaturque, corpus tamen semper maneat indiuisum. Quis audiat

Mirabilia Eucharistiae.

Psal. 103.

vmquam quid simile? quis non admirans exclamet: *Quam magnificata sunt opera tua, Domine, omnia in sapientia fecisti, &c.*

Eia igitur fideles, veritatem hic fidei sequamini, sensus humiliare, & rationem, argumenta & syllogismos, qui contrarium ostendent, conuincite, omnipotentiam Dei vindicate, mirabilia admirabilis existentie corporis Christi in sacramento Eucharistico admitemini, in quo anime nostrae exemplum vos confirmet; considerate inquam, quod quemadmodum illa tota in toto corpore & simul in vnaquaque corporis parte est, ita gloriosum Christi corpus in Eucharistia esse: sciunt enim Philosophi omnes, locum corpori deberi non solum quod corpus sit, sed etiam quod vnum.

Locus corpori debitus, quod vnum sit.

Gen. 27. Cant. 2.

Hoc igitur vobis inhæreat, quod si intelligere non valeatis, in silentio id ipsum adorare sufficiat. Et sane animarum nostrarum vindex Deus, te hic supplices adoramus, & omnia hæc mirabilia demirantes, te vere hic præsentem esse confitemur, esse velut Iacob pellibus accidentium coopertum; velut sponsum Cantuorum specierum sacramentalium cancellos respicientem; velut Moysen monte descendente faciem sacramenti velo coopertum, vt ita diuinæ maiestatis fulgorem, ad quem creaturarum oculi caligant, abscondas; ac velut solem humanitatis nostræ nubilo tectum, vnde influxus nobis cœlestes emittis. Quos ne subtrahas rogamus, & supplices con-

Exod. 32.

sendimus, tuumque amorem nobis in hoc mundo elargiaris & gratiam, vt hac ratione in altero gloriam promereamur, ad quam nos Pater, & Filius, & Spiritus sanctus deducant.
Amen.

CONCIO SEXTA

INFRA OCTAVAM
VEN. SACRAMENTI.

SEXTVM MIRABILE.

In quo de admirandis SS. Eucharistiæ effectis est sermo.

Partitio.

- I. Quod Dei beneficia nutrientis nos obligent.
- II. De effectibus Eucharistiæ in anima quoad peccata & opera mortificata.
- III. Effectus alij spirituales.
- IV. Quod communionis vis maxima sit ad charitatem.
- V. Communio valet ad cor corroborandum.
- VI. De effectibus Eucharistiæ corporalibus.
- VII. Miscellaneum effectuum Eucharisticorum.

Memoriam fecit mirabilium suorum misericors, & miserator Dominus, escam dedit timentibus se. Psal. 110.

FIGVRA.

DOMVS Obededom Leuitæ gratijs & benedictionibus cœlestibus repleta fuit, quod fœderis arca ad aliquot menses in eadem esset commorata. Arca hæc, Auditores, vere Eucharistiæ figura fuit & prototypon, atque innuere allegorice historia volebat, sacrosanctum hoc sacramentum, vt digne, summoque cum honore animam piam, spiritualetmq; ingressum est, omnia quamprimum donis, gratijs, fauoribus, & benedictionibus cœlestibus repleti, ac cumulati. Felix beataque illius præsentia, ac receptio illius penitus admirabilis, & effecta vere diuina & inaudita. De his hodierna die apud vos agam, & omnia illius genera, quam possum scitissime recensebo. Sed cœleste prius auxilium implorandum est, ad Spiritum paracletum confugiendum, eius gratia expectanda, simulque glorio-